

■ Selvom et respons i mælkeproduktionen ikke nødvendigvis kan bære omkostningerne til et ekstra slæt, er det stadig en væsentlig del af diskussionen om slætstrategier.

tekst VIBEKE DUCHWAIDER, konsulent, Videncentret for Landbrug, Kvæg

Koens syn på slætstrategi

Hvor mange slæt skal man tage i sine kløvergræsmarker? Det har mange landmænd og rådgivere spurgt sig selv om gennem tiden, men få har spurgt de danske malkekøer, hvilken strategi de foretrækker

Mange mælkeproducenter og rådgivere har gennem tiden spurgt sig selv, hvilken slætstrategi, der bedst kan betale sig. Umiddelbart et simpelt spørgsmål, men måske ikke helt så simpelt at svare på. Der er nemlig rigtig mange individuelle gårdfaktorer, der spiller ind.

I teorien finder vi ofte, at en femslætstrategi godt kan betale sig. Det skyldes, at resultater fra Landsforsøgene har vist samme udbytte, højere energiværdi og højere proteinindhold ved fem slæt frem for fire. Disse faktorer har stor betydning for, om der kan betales for et ekstra slæt. Jo større andel græs der anvendes i rationen, jo mere fordelagtigt bliver det med fem slæt. Herudover har priserne på suppleringsfoder stor betydning.

I praksis ender svaret fra rådgiverne ofte med at være noget i retning af, at "der er behov for at foretage beregningerne med bedriftens egne forudsætninger".

Hvad mener køerne?

Derfor kunne man også vælge at vende spørgsmålet om og spørge: Hvilken slætstrategi foretrækker køerne? Eller sagt på en anden måde: Hvilken slætstrategi giver mest mælk i tanken?

Selvom et respons i mælkeproduktionen ikke nødvendigvis kan bære omkostningerne til et ekstra slæt, er det stadig en væsentlig del af diskussionen om slætstrategier.

Videncentret for Landbrug, Kvæg, har i samarbejde med Heden &

Fjorden Landbocenter, Jysk Landbrugsrådgivning og LandboNord lavet et forsøg, hvor formålet var at undersøge, om mælkeproduktionen er påvirket af slætstrategien.

24 konventionelle besætninger deltog i forsøget. En lodtrækning i foråret 2012 afgjorde, om besætningerne skulle følge en fire- eller femslætstrategi.

Besætningerne er siden foråret 2012 blevet fulgt intensivt i forbindelse med høst af kløvergræs og senere i vinterperioden, hvor opføringen af græsensilagen er sket.

Ingen respons på strategi

Ved at se på ydelseskontrollata fra besætningerne i perioden november 2012 til marts 2013, hvor de er fulgt intensivt, er der lavet en sammenligning af ydelsen i besætninger på de to strategier. Denne analyse viser ingen statistisk forskel i mælkeydelsen mellem de to strategier (se tabel 1).

Ydelsen er opgivet som relativ ydelse i procent. Det betyder, at der er korrigeret for besætningernes eget ydelsesniveau tre år tilbage. Ved at anvende besætningsspecifikke laktationskurver tages der hensyn til en eventuel skæv kælvningsfordeling, som kan have betydning for ydelsen i den enkelte besætning.

I tabel 1 ses, at p-værdien for samtlige parametre er større end 0,05, som er grænsen for, hvornår noget er statistisk sikkert. Konklusionen

Tre "kvægklynger" i henholdsvis Hanherred, Herning- og Ribeområdet har deltaget i forsøget – i alt 24 besætninger. Alle er konventionelle besætninger med 100–300 årskøer. Ydelsen ligger mellem 9.000–11.000 kg EKM. Besætningerne har ikke før forsøget haft meget klare strategier for høst af slætgræs. Nogle har hældt til fire slæt andre til fem. Derfor var besætningerne ikke forudindtaget i forhold til forsøgsspørgsmålet.

Det er klart, at mange forskellige faktorer påvirker græskvaliteten og ydelsen i besætningerne, men ved at fordele de to behandlinger tilfældigt til besætningerne, kan man i dataanalysen trække den rene effekt af strategi frem. Herudover er besætningerne så vidt muligt blokket ud fra deres kløvergræsblandinger, besætningsstørrelse, malkesystem og ydelsesniveau. Det vil sige, at vi har undgået, at besætningerne, der kommer på femslætstrategien for eksempel alle har blandingen 22.

Slætstrategierne er defineret som fire og fem slæt, men det vigtigste har været at få startet korrekt på høstsæsonen. Det vil sige, at den ene halvdel af producenterne skulle tage 1. slæt græs ved et tidligere udviklingstrin og have kortere interval mellem slættene end den anden halvdel.

I forsøget er indsamlet en stor mængde data om besætningernes fodring gennem en periode fra november til marts. Disse data er endnu ikke endeligt opgjort, men her gemmer sig svar på eksempelvis spørgsmål om, hvorvidt producenterne på en fireslætstrategi har brugt mere kraftfoder for at opnå den samme ydelse.

bliver derfor, at forsøget ikke kan vise en forskel i mælkeydelse mellem de to strategier. Og med så høje p-værdier er der ikke engang tale om en tendens.

Bedre energiværdi ved fem slæt

Forudsætningen for overhovedet at forvente et ydelsesrespons på slætstrategien i besætningerne var, at der var forskel på den græsen-silage, som blev produceret under de to strategier.

Generelt er der som ventet opnået en bedre energiværdi og fordøjelighed ved en femslætstrategi. Det er, som det fremgår af figur 1, især noget, der er slået igennem i de første to slæt. Samme billede ses for energiværdien, samt NDF og ufordøjeligt NDF.

Derimod er der ikke statistisk virkning af slætstrategien på proteinindholdet (figur 2) eller på udbyttet, opgjort som opmålte stakudbytter.

Det kan måske undre, at man i så mange kontrollerede forsøg finder et ydelsesrespons, når grovfoderkvaliteten øges, mens dette forsøg ikke har vist noget på trods af, at fordøjeligheden er bedre ved femslætstrategien.

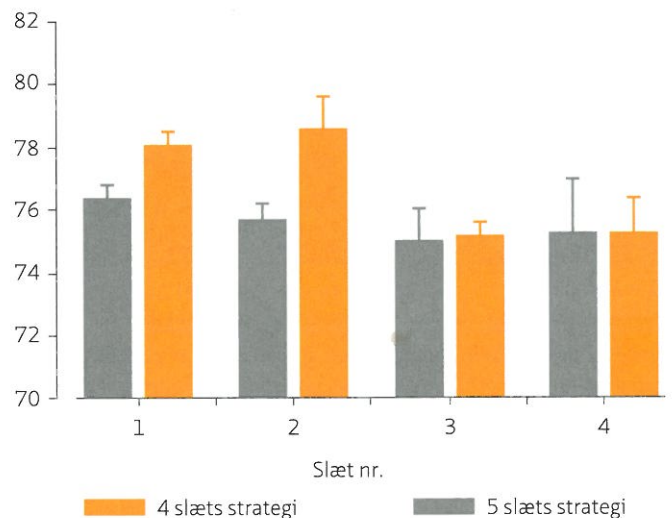
I kontrollerede forsøg holder man som regel kraftfoderniveauet konstant, således at kun grovfoderkvaliteten og mængden ændres. Dette er ikke tilfældet i praksis, hvor foderplanen som regel afstemmes med kraftfoder alt efter grovfoderets foderværdi. Derfor kan den bedre fordøjelighed fundet ved femslætstrategien godt have betydning for kraftfoderforbruget på den enkelte bedrift og dermed økonomien. Ovenstående betyder derfor heller ikke, at man kan glemme alt om slætstrategi. Slet ikke! Det er stadig vigtigt at lave ensilage af god kvalitet og med høj foderværdi til kørerne. ■

Tabel 1

Variabel	Fire slæt	Fem slæt	p-værdi
Relativ ydelse, procent	101,8	102,4	0,81
Fedtprocent	4,22	4,18	0,71
Proteinprocent	3,46	3,43	0,45
Celletal	286	239	0,20

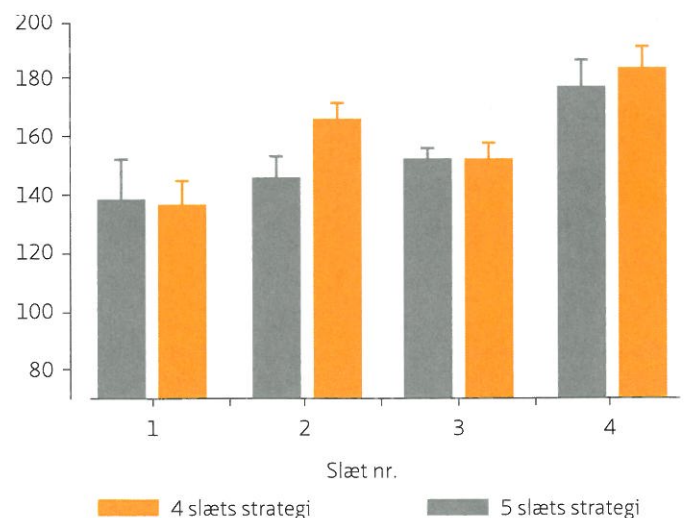
■ Den relative ydelse viser, at besætningerne generelt ligger en smule over deres eget ydelsesniveau (over 100 procent), men den statistiske sammenligning viser også, at der ikke er forskel på ydelsen i de to grupper. Det samme er gældende for værdistof og celletal.

Figur 1

■ Fordøjeligheden af organisk stof i de første fire slæt er vist for de to strategier. Især i 1. og 2. slæt slår femslætstrategien positivt igennem.

Figur 2

■ Der er i dette forsøg ikke forskel på proteinindholdet i mellem fire- og femslætstrategien. Det var ellers en af hypoteserne, at der kunne høstes græs med et højere proteinindhold ved at tage fem slæt.